

Apžvalga

Nr. 27

1946 m. liepos 30 d.

II metai

PARYŽIUJE VĖL IESKOMA KELIU I TAIKA

PARYŽIAUS KONGRESAS

Paryžius. Vakar Paryžiuje, Luxembourg rūmuose susirinko pirmo posėdžio Taikos Konferencija. Inauguracinę kalbą pasakė Prancūzijos min. pirm. ir užs. reik. min. G. Bidault.

Jis savo kalboje pabrėžė, kad pasaulio gyventojai, kurie tiek daug kentėjo dėl pastutinio karo, dabar tikisi iš mūsų pastovios taikos. Mes turime dėti visas pastangas, kalbėjo toliau Bidault, kad taika būtų pasiekta ir karo gresmė visiems laikams pašalinta.

Min. Byrnes pasiūlius, konferencijos plenumas vienu balsu Bidault išrinko konferencijos pirmininku.

Be to šiame posėdyje buvo išrinktos dvi komisijos ir tuo posėdžio darbai baigti. Kitas posėdis įvyks šiandien 16 val.

Šiame posėdyje visiems konferencijos dalyviams buvo įteikti sutarčių su buv. priešų valstybėmis projektai. Jie viešumai bus paskelbti šianakt.

ITALAI NERIMAUJA

Roma. Taikos konferencijos susirinkimo dieną, vakar, įvairiuose Italijos miestuose įvyko demonstracijų. Torine demonstravo daug tūkstančių buv. kovotojų ir jie reikalau-

vo neatplėsti nuo Italijos Triestės, Tendos ir Brigos. Neapoly demonstravo karo invalidai ir prie JAV konsulato rėkė: „Triestė, Tenda, Briga mūsų“.

SOVIETŲ SIEKIMAI

Paryžius. Telegr. agent. Orbis praneša, kad Albanijos vyriausybė Paryžiaus taikos kongrese reikalaujanti jai pripažinti Italijai priklausančią Saseno salą.

Orbis korespondentas mano, kad tą salą pripažinus Albanijai reikėtų pirmą prak-

tišką Sovietų S-gos išėjimą į Viduržemio jūrą.

GAUSIAUSIA DELEGACIJA

Paryžius. Kaip paaiškėjo, į Paryžiaus Taikos Konferenciją iš atvykusių delegacijų gausiausia yra sovietų, kuri viršija 400 asmenų. Drauge su šia delegacija atvyko ir Lietuvos, Latvijos ir Estijos TSR užsienių reik. ministrai.

Konferencijos salėje telpa tiksliai 300 asmenų, tokiu būdu kiekviena delegacija galės turėti tiksliai 10 narių.

Palestinos klausimas

Londonas. Anglijos vyriausybė pakvietė į Londoną bendriems pasitarimams išspręsti Palestinos problemą Arabų Lygai priklausančių valstybių ir žydų atstovus.

New Yorkas. AP skelbia, kad JAV vyriausybė yra paruošusi du projektus Palestinos problemai išspręsti. Pagal vieną projektą, siūloma Palestinoj sudaryti bendrą arabų ir žydų vyriausybę, o Palestiną padaryti nepriklausoma valstybe.

Vašingtonas. — Londone šiuo metu anglų ir amerikiečių ekspertai diskutuoja Palestinos problema. Byrnes vakar spaudos konferencijoje pritarė, kad priėmus vieningas nusistatymas problemas sprendimo pagrindą dėti teritorijos padalinimą. Spauda praneša, jog bus siūloma Palestinoje padaryti federaciją, žydų ir arabų sektoriui duodant savo srity pilną autonomiją federalinėje valdžioje šalia žydų ir arabų atstovų įvedant ir mahdatinės valstybės atstovą.

ATVYKSTA LA GUARDIA

Viena. Vyr. UNRRA direktorius F. La Guardia vakar atvyko į Vieną. Po poros dienų jis atvyks į Vokietiją, kur aplankys kai kurias DP stovyklas. Po to jis vyks į Prancūziją.

Triestas. Čia sukrautas UNRRA maistas Jugoslavijai buvo nukreiptas į Austriją.

JAV protestuoja

JAV PROTESTO NOTA JUGOSLAVIJAI

JAV užsienių reikalų ministerijos kalbėtojas pareiškė, kad visiems JAV pilietybę galintiems įrodyti asmenims jugoslavų policija neleidžia kreiptis į JAV ambasadą Belgrade. Daugeliui tokių interesantų buvo atimti visi dokumentai ir jiems buvo pasgrąsinta koncentracijos stovyklomis ir deportacija nežinomo paskyrimo vieton.

JAV vyriausybė ryšy su tokiu jugoslavų policijos neleistinu elgesiu įteikė Jugoslavijos vyriausybei protesto notą.

Vašingtonas. JAV Valstybės Departamentas skelbia, kad JAV ambasadorius Maskvoj įteikė Molotovui griežtą protestą dėl Vengrijos. Jame sakoma, kad 1945 m. antrojo pusės sovietų kariniai organai Vengrijoje konfiskavo 4 milij. tonų grūdų. Tos rekvizicijos labai apsunkina ekonominį Vengrijos gyvenimą.

Toliau proteste sakoma, kad JAV laikinai susilaikys svarstyti jos karinių organų konfiskuoto Dunojaus laivyno atidavimą, kol Dunojus netaps laisvas laivininkystei.

PRIEŠ VETO TEISĖ

New Yorkas. Saug. Tarybos pirm. Parodi spaudos atstovams pareiškė, kad veto teisė negali būti piktam panaudota. Kai tautų santykiai nusistovės, kalbėjo Parodi, nereikės ir veto teisės naudotis.

VOKIETIJA SUJUNGIAMA

Londonas. Vakar britų ministerių kabinetas nutarė priimti JAV pasiūlymą ekonomiškai sujungti Vokietijos amerikiečių ir britų zonas. Manoma, kad prie to susijungimo prisidės ir prancūzų bei sovietų zonos.

SOVIETAİ NESUTINKA

Viena. Austrijos Kontrolinė Taryba svarstė Austrijos naftos šaltinių eksploatavimo atidavimą austrų valdžios organams.

Sovietų atstovai pasipriešino tam, nes pagal jų pažiūrą tų naftos šaltinių įrengimai priklauso sovietams, nes jie esą padaryti vokiečių.

Londonas. BBC korespondentas praneša iš Oslo, kad ten vyrauja susirūpinimas ir daromi žygiai išaiškinti pastaruoju laiku pasidariusį dažnu reiškinį: šiaurinėj Norvegijoje iš Suomijos pusės atsikrenda raketos ir sprogsta negyvenamuose Norvegijos ir Svedijos plotuose.

Londonas. — Prof. Oliphant, dalyvavęs Bikini bandimuose, pareiškė, kad 200 atominių bombų pakaktų Anglijai iš kovos lauko išvesti; kad dezorganizavus JAV ar Sov. Rusiją, reikia nuo 1000 iki 2000 atominių bombų.

SVEDAI ATMETĖ SOVIETŲ REIKALAVIMUS

Stockholmas. — Londono „Times“ iš Stockholmo praneša, kad Svedijos vyriausybė atmetė Sov. Sąjungos liepos 4 d. notoje pareikštą reikalavimą, kad nė vienas pabaltiečių pabėgėliui nebūtų leista išvykti iš Svedijos be sovietų sutikimo. Svedai savo atsakyme pareiškė, kad jie negali legaliai taikyti užsieniečiams šiuo reikalu jokių suvaržymų. Apie tai painformuoti ir pabaltiečiai. — Spauda praneša, kad vienas kitas baltas iš Svedijos išvyko į Daniją pakeliui į Ameriką. Svedijoje yra apie 30.000 baltų pabėgėlių. Iš sovietų notos tono matyti, kad jie pabaltiečius laiko savo piliečiais ir toks svedų atsakymas grėsia nauju santykių įtempimu tarp SSSR ir Svedijos.

Sovietu losimas

Londonas. Vakar anglų parlamente vyko debatai Vokietijos klausimais. Ministeris Vokietijos reikalams plačiai nušvietė Vokietijos buklę ir nurodė tuos sunkumus, kurie kyla iš to, kad sovietai nesilaiko Potsdamo nutarimų traktuoti Vokietiją kaip ekonominę vienetą. Vyr. nutarimas britų ir amerikiečių zonas Vokietijoje ekonomiškai sujungti pradės naują lapą Vokietijos gyvenime. Užs. reik. vice min. Noel Baker pasisakė prieš Europos padalinimą į dvi dalis. Lordas Cranborn pareiškė, kad visi nori bendradarbiauti su sovietais, tačiau retai kur sulaukiama jų delegatų. Sovietinė Rusija per ilgai lošia pokerį ir ji pati tai turėtų pastebėti, baigė lordas Cranborn.

DVIGUBAS ŽAIDIMAS

MUENCHENO „TAKOS“ ATORAUGOS

KOMUNISTŲ BANDYMAS

Prancūzijoje verda kova. Į ją įsijungia visos partijos. Ten, kaip ir plačiame pasaulyje sudaromi du frontai. Demokratinis frontas stoja rungtyniauti su komunistų partija, kuri vis akipilėškesnius priemonių griebiasi. Praėjusių rinkimų metu komunistų partija patyrė, kad jų saulė, pasiekusi vidurdienį, pamažu pradeda leistis. Kremlius daro išvadas ir nuo Prancūzijos nusigriebia, nes Prancūzija ne viens vidaus, bet ir užsienio politikoje galop pasirinko aiškų kelią — bendrauti su vakarais, bet ne su rytais; su demokratijomis, o ne su bolševizmu.

Anksčiau komunistai reikalavo pašalinti iš konstitucijos Prancūzijos konstitucinio seimo kadaisė buvusias politines figūras Fr. Dupont ir Paul Reynaud. Prancūzijos spaudoje dar aidai komunistų kaltinimai, mesti 1939 m. būvusiam Prancūzijos ministrui pirmininkui Eduarui Daladier. Tikslas — sutriptyti tą žymią Prancūzijos politinę figūrą, pašalinti iš konstitucijos. „Daladier fašistas, jis Hitlerio bendrininkas, išdavė Prancūziją, įvėlė kraštą į karą ir pasmerkė 4 metams nepaprasto skurdo.“ Vienas komunistas po kito lipa į tribūną, ištisas valandas kaltina Daladier, kuris neseinai buvo populiariausia figūra savame krašte. Daladier laimi, nes konstituanta nutaria 311 balsų prieš 132 jį palikti atstovybėje. Ši kova įdomi ne prancūziškos, bet tarptautinės politikos atspalviais. Ten išryškėja muencheninio laikotarpio tragiška taikos spekuliacija, kuri greitai pasaulį nuveda karo seliu.

MUENCHENIŠKĖ TRAGEDIJA

Anuo metu, kaip ir dabartiniu verstasi pasauliniu taikos lopymu. Skirtumas tarp jų ne toks žymus, nes muencheniškų bandymu ramstytas senas, pakrypęs rūmas, o šiandieną, po 6 metų griovimo, bandoma statyti naują rūmą nepadėjus stiprių pamatų.

E. Daladier atsikirsdamas komunistų antpuoliui nurodė, kad vienintelė Prancūzija norėjo paremti Čekoslovakiją, kurią komunistų partija anuomet vadino fašistine. Britanija nenorėjo susiristi jokiais pažadais. Ji vertėsi tarpininku ir darė nuolaidas. Prahos saskaita. Vienintelis jos duotas pažadas remti Prancūziją, jei ji būtų užpulta. Lenkija ir Rumunija, šiandienykščiai Maskvos satelitai, anuomet nenorėjo įsileisti raudonosios armijos. Šiuo klausimu Litvi-

novas net buvo užsimojęs kreiptis į Tautų Sąjungą, kad ji tarpininkautų.

Prancūzijos politiką šit kaip jis apibūdina: „Joks atsakomybę jaučias asmuo man nepatėrė leisti Prancūzijai vienai į karą prieš Vokietiją. Tik žymiai vėliau D. Britanija pradėjo grasinti Hitleriui karu. Prancūzija ir tuo metu nesulaukė paramos, kurią turėjo teisė. Po muencheniško entuziazmo aš neslėpiau susirūpinimo ir nuomonės, kad reikia ginkluotis. Reynaud įmonėse, pradėjusiose įgyvendinti apsiginklavimo 4 metų planą, įvyksta generalinis streikas, kuris savų kelių tą planą nukreipė.“

VOKIEČIŲ — BOLSEVIKŲ SANTARVĖ

Nepraslinko metai nuo susitarimo Muenchene, kai anglosakai ir prancūzai pradeda derybas su STRS. E. Daladier tas derybas apytaria: „1939 m. birželio 2 d. su sovietais jau buvo susitarta esminiais klausimais. Staiga jie reikalauja Pabaltijo. Tai sutrukdė sutartį pasirašyti. Vėliau, rugpjūčio 14 d., patiekama naujų sąlygų — praleisti raudonąją armiją per Lenkijos teritoriją. Prancūzija dėjo visas pastangas, kad gautų lenkų sutikimą. Lenkams rugpjūčio 21 d. sutikus pasirašyti karinę sutartį. Vorošilovas iškelia Rumunijos klausimą ir prašo palaukti keleta dienų. Tuo

metu Molotovas vyksta į Berlyną, o von Ribbentropas atsilanko Maskvoje ir rugpjūčio 23 d. pasirašo vokiečių — sovietų paktą. Sakoma, kad tai buvo nepuolimo paktas. Tikrovė jį juo siekė slapta pasidalyti Lenkiją. Sovietai vedė dvigubą žaidimą. Vienas jų maždaug viešas, kitas, pradėtas 1939 m. balandžio mėn., buvo slaptas. Jei taikos vardu daroma apgaulė, kur gi atsakomybė?“

Daladier ne visai tikslus, kai kalba apie slapto sutarties tikslą tik Lenkija pasidalyti. Pakto pasirašymo dieną sudarytas slaptas papildomas protokolais, kurio 1 str. kalbama apie Pabaltijo pasidalinimą. Pagal jį Lietuva atitenka Vokietijai. Po mėnesio, t. y. rugsėjo 28 d., vokiečiams Lenkiją paglemžus, pasirašoma antrasis slapto protokolais, kuriuo „Lietuva priskiriama Sovietams.“

Anuometinis žaidimas, nuvedęs pasaulį į katastrofą, nesudaro garbės toms galybėms, kurios rėmėsi pasauliškai politika. Ir kas gi kitas tą politiką vedė, jei ne Sovietai? Šie du laikotarpiai turi daug bendro, bet ir kaita skirtingo. Anuomet derybas vedant pradėta ginkluotis, o dabar, karo metu sukurti apsiginklavimo pramonė pilnu tempu toliau dirba. Psichologiškai įtampa tarp demokratinio pasaulio ir sovietinės autokratijos auga.

Ed. Galvanauskas.

UNRRA ir tarptautinė pabėgėlių organizacija

Daugumai mūsų jau žinoma, kad pabėgėlius ir ištremtuosius globojusi UNRRA šių metų gruodžio 31 d. šalpos darbą baigs. Londone neseniai posėdžiavo UNRRA įpėdinės atstovai. Šalpos darbą perims ir tes nauja organizacija. Naujoji organizacija sutrumpintai vadinama IRO (International Refugee Organisation — Tarptautinė Pabėgėlių Organizacija). Buvusiose pasitarimuose dalyvavo ir centrinės UNRRA būstinės delegatai. Grįžę iš Londono pasitarimų jie pareiškė, jog yra galimas dalykas, kad naujoji organizacija perims dalį buvusiu UNRRA tarnautojų ir gerovės bei kultūrinės veiklos žinovų. Tos pat nuomonės buvo ir naujai numatyti direktoriaus Sir Gen. Lt. Humfrey Gale. Suprantama, kad šiandien sunku kankinti tikra pranašauti, ligi Jungtinės Tautos netarė savo galutinio žodžio. Tačiau jau dabar galima spėti, kad ge-

rieji darbininkai pareis IRO tarnybon.

Miss Mery Gibon, UNRRA atstovė naujoje JT organizacijoje, pareiškė, kad DP globa negali būti nutraukta ryšium su UNRRA šalpos užbaigimu. Naujoji organizacija nebus permanentinė, tačiau jos veikla tęsis bent 10 metų. IRO nariu galės tapti savanoriškai kiekvienas JT narys. Tai bus lygiai taikoma ir kitoms taika mylinčioms tautoms. Lankiama, kad visos JT tautos bus šios organizacijos nariais.

IRO politines gaires nustatys Vyr. Taryba, kurioje bus atstovaujamos visos naujon organizacijon įstojusios tautos. Devynių narių vykdomasis komitetas turės vykdomąją galią IRO bus valdoma Generalinio Direktorius. Jis bus atsakingas prieš Vyr. Tarybą per vykdomąjį komitetą. („UNRRA Team News“ Nr. 13).

Žinios iš Lietuvos

SVEIKATOS MINISTERIS — LENINGRADIETIS

Lietuvos TSR Liaudies Komisarų (dabar jau ministrų) Tarybos nutarimo-akto suteikti LTSR akademiko titulą visai eilei žmonių, tarp „pagerbtųjų“ minimas ir liaudies sveikatos komisaras Stanislovas Banaitis. Jis charakterizuojamas kaip plačiai žinomas chirurgas, daugelio mokslinių knygų autorius. Leningrado karo-medicinos akademijos profesorius. Tikriausiai, kad be gražios lietuviškos pavardės, kuri gali būti taip pat skolinta, šis naujas Lietuvos „akademikas“ nieko bendra su lietuvybe nėra turėjęs. (El)

223 RAUDONIEJI KAMPELIAI

LAIC žiniomis, Vilniuje ir Kaune veikia 170 „kultūrinio masinio darbo komisijos“, kurios turi 1.575 aktyviuosius narius. Pirmoji eilė komisijos 223 įmonėse suorganizavo „raudonuosius kampelius“. Sitiems ir kitiems panašioms su propaganda ir švietimu susijusiems tikslams paskirta 49,4% Lietuvos biudžeto iš bendros 723,5 milijonų rublių sumos. Sov. Lietuvos Mokslų Akademijai buvo perduoti XV amžiaus kunigaikščių rankraščiai, įvairūs metraščiai, popiežių bulės ir kiti vertingi dokumentai bei knygos. Nurodoma, kad visi šie dokumentai buvo paimti iš Vilniaus muziejų ir archyvų 1915 m. vokiečiams beartėjant prie Vilniaus. Šie visi dokumentai buvo perduoti Aukšč. Tarybos deputatui J. Ziugždaui.

UZ KĄ JIE BALSAVO?

Kanadoje leidžiamas komunistinis lietuvių laikraštis „Liaudies Balsas“ Nr. 752 išspausdino tūlo P. Petrausko reportažą apie balsavimą Aukšč. Tarybą dienas Lietuvoje. Reportaže duodamas pasikalbėjimas su balsuotojais. Prof. Zemaitis pareiškė: „Aš balsavau už ateitį ir ne už tolimą ateitį, o už rytdieną. Tikrai tarybinė galia gali užtikrinti lietuviams visišką atsistatymą ir gerovę.“ — Lietuvos respublikos pedagoginio mokytojų centro direktorius Iešmantas pareiškė: „Pirmą kartą istorijai mes lietuviai esame susivieniję ant savo gimtos teritorijos: Klaidėda su Vilniumi sugrąžinti mums. Aš balsavau už mūsų nepertraukiamą vienybę.“ — Pagerbtas Lietuvos TSR artistas A. Sodeika pareiškė: „Aš balsavau už tuos, kurie atidare duris mūsų teatrų, konservatorių ir mokyklų. Aš balsavau už savo meno progresą.“

Ka pasakoja atbėgusieji is Lietuvos

**LIETUVOJE VYKDOMI MASINIAI IŠVEŽIMAI. — VISI
MARIJAMPOLES AKSKRITES GYVENTOJAI IŠVEŽTI
I RUSIJĄ. — APIE LIETUVIŲ DIVIZIJĄ**

Sis žinių pluoštelis paimtas iš vieno Lietuvos žydo pasakojimų, kuris 1941 m. buvo pabėgęs į Sov. Sąjungą, o 1944 m. kaip lietuviškos divizijos karys grįžo į Lietuvą. Šį ankstyvą pavasarį jis atvyko į Vak. Vokietiją.

Lietuvių divizija. Pirmiausia jai vadovavęs gen. Zemaitis-Baltušis. Ties Orlu ji buvo patekusi į vokiečių spąstus ir turėjusi didelį nuostolį, likę tik apie 500 žmonių. Po to gen. Zemaitis-Baltušis buvęs atstatytas iš divizijos vado pareigų ir jo vieton paskirtas gen. maj. Karvelis. Iš aukštesnių lietuvių karininkų divizijoje dar tarnavę gen. Urbšas ir pulk. Motieka. Tolimesnėse kautynėse divizija pasižymėjusi ir atžygiavusi į Lietuvą. Zygio metu į diviziją dažnai atvažiuodavę iš Maskvos rašytojai ir artistai: Venclova, Gira, Cvirka, Staškevičiūtė, Sal. Neris (kuri jau sirgusi plaučių liga) ir kt. Dabar divizija stovinti Vilniuje, iš kitų ji išsiskirianti savo drausme ir uniformomis su lietuviškais ženklais. Divizijos gydytojais buvę Simelevičius (žydas iš Betygalos)

ir V. Kuzminskas (taip pat iš Betygalos).

Gyvenimas Kaune. Šį pavasarį Kaune buvęs nepaprastai didelis potvynis, pasiekęs Maironio, Laisvės Alėją ir kitas gatves. Per potvynį žuvę apie 6.000 (?) žmonių. Kaune slaučias didelis banditizmas. Po 20 val. žmonės biją išeiti į gatves. Dažnai gatvėse matyti girtų raudonarmiečių, kurie išdarinėja visokias išdaigas. Teatrai veikia, taip pat ir universitetas. Pirkti Kaune esą galima visko, daugiau negu bet kurioje kitoje Europos valstybėje.

Gyvenimas kaime. Ukininkams gyvenimas esąs nepaprastai sunkus. Jeigu jie neatlieka prievolių valstybei, juos veža į Sibirą, o jei atlieka — juos persekioja partizanai. Partizanų veikla sukelusi masines represijas. Marijampolės apskrities gyventojai visi išvežti į Rusiją. Dabar partizanų veikla susilpnėjusi. Kolchozų kol kas nusteigiama ir, gal būt, nusteigsta, nes jų įvedimas Rusijoje laikomas nevykusia operacija.

Raseiniai esą sunaikinti, bet Zemaičio paminklas išlikęs.

Vilniaus gatvėj likę tik vienas Dikinio namas. Ariogala mažai nukentėjusi, tik buv. ligoninė (vėliau mokykla) esanti sugriauta. Nuo masinių išvežimų buvę susilaikyti iki rinkimų į Aukšč. Tarybą. Vėliau jie prasidėję. Iš 1941 m. išvežtųjų mažai kas belikę gyvų. Apskritai, apie Sovietų Sąjungą jis esąs blogos nuomonės. Ten esą auklėjami tik vagys. Ir tokiame režime jis nenorįs gyventi. (E)

NAUJAS BALFO VAJUS

Po Balfio pirmininko kun. Dr. Končiaus pranešimo ir paskatinimo, kurį jis padarė po savo kelionės Vokietijoje, Italijoje, Austrijoje ir Šveicarijoje, Amerikos lietuvių tarpe Balfas vėl paskelbė naują vajų-rinliavą, kuri tęsis tris mėnesius — iki rugšėjo 15 d. Renkama drabužiai, įvairūs amatų ir sporto įrankiai, mokymosi priemonės, knygos, žodynai, maistas ir kt.

LIETUVIAI SVETUR

LIETUVIAI GRĮŽTA IŠ SIBIRO?

„Naujienos“ Nr. 156 talpina mokytojos tremtinės M. P. iš Sibiro laišką, kuriame ji, pasikundus savo vyro mirtimi, rašo apie savo vargus: „Likau vieną vieną senatvę, be sveikatos, visų apleista svetimojo šaly. 43 m. susirgau „Cinga“, likau amžiams invalidas. Kitokį darbą dirbti negaliu, tai sargauju. Uždirbu 230 rb. mėn. Sunkus mano gyvenimas, negaliu aprašyti, daugiausia po 18-20 val. dirbu paroj, kad tik galėčiau duoną išsiptikti.“

„Bragus Dėde, rašoma toliau laiške, padėkit man vargšai, bejęgei grįžti į tėvynę nors numirti. Pas mus daug lietuvių gavo leidimus iš savo giminių grįžti Lietuvon (? Red.). Mano leidimu nėra kam rūpintis... Dėde, būkit toks geras, pasiųskit

mano adresą mano broliui Petriui, gal jis man padės; taip nenorėčiau mirti ledu saloj...“

DAILININKAS IR ŠACHMATISTAS

Kaune buvęs plačiai žinomas žydas dailininkas Arbitblatas, dabar sutrumpinęs savo pavardę į Blatas, gyvena Jungtinėse Valstybėse. Gegužės mėn. jis buvo surengęs New Yorke savo paveikslų parodą. O garsus mūsų šachmatistas, valstybinės šachmatų komandos narys, Markas Luckis gyvena Argentinoje, Buenos Aires mieste, ir yra vienos didelės tekstilės pramonės firmos direktorius. Maestro Luckis neužmiršta ir šachmatų. Neseniai jis dalyvavo žymiose tarptautinėse varžybose Mar del Platoy, laimėdamas vieną pirmųjų vietų. (EI)

Negali būti laisvos Lenkijos be laisvos Lietuvos

**GEN. BOR-KOMAROWSKI APIE LENKŲ IR LIETUVIŲ
REZISTENCINĮ BENDRADARBIAVIMĄ**

Išgarsėjęs lenkų požeminės armijos vadas, vadovavęs herojiškam Varšuvos sukilimui 1944 m. rugpjūčio 1 — spalio 5 d., dabar vieši Jungtinėse Amerikos Valstybėse. JAV lenkai labai nuoširdžiai jį pasitikio, kaip didelį patriotą ir nepalaužiamą laisvės kovotoją. Vos tik jam atvykus į New Yorką buvo kilęs nemažas skandalas. Mat, jo pasitikime oficialiai dalyvavo vienas aukštas JTO sekretoriato tarnautojas ir pasakė sveikinimo kalbą. Dėl to griežčiausius protestus pareiškė Gromyko ir Lenkijos ambasadorius Vašingtone Lange.

Dabar gen. Boras, kurio tikroji pavardė yra T. Komarowski, važinėja po JAV lenkų kolonijas ir pasakoja savo tautiečiams baisias Lenkijos kančias per okupacijas ir apie Varšuvos sukilimą. Amerikiečių spauda taip pat plačiai mini jo pranešimus. Be to, gen. Boras yra parašęs nemažą labai įdomią knygą

apie Varšuvos sukilimą, pavadinimą „Nenugalimieji“, kurios plačią santrauką išspausdino populiarus amerikiečių žurnalas „Readers Digest“.

„Amerikos“ bendradarbis J. Balkūnas turėjo su gen. Boru ilgesnį pasikalbėjimą, kurį taip aprašo: „Buvau supažindintas kaip World Bill of Rights draugijos valdybos narys ir atstovaujantis lietuvių. Tuoj generolas pareiškė simpatijas Lietuvai ir jos žmonėms, dabar kenčiantiems po rusų jungu. — Lenkai, — pareiškė gen. Boras, — niekada neužmirš lietuvių gerumo, parodyto Lenkijai skaudžiojo valando. Man labai malonu, kad Amerikos lenkai surado būdus su lietuviais ir kitomis mažomis tautomis bendrai dirbti dėl visų išlaisvinimo. Kiekvienas atskirai dirbdamas nieko neatsieksime. Visos Rytų ir Centro Europos tautos yra ruso valdomos. Tad jūsų draugija yra naudinga ir reikalinga.

— Ar manote, kad ir Europoje, ne tik Amerikoje, tos tautybės turėtų bendrai veikti? — paklausiau jį.

— Taip. Blokų politika yra labai madoj. Rodos, Anglijoje panaši grupė veikia. Mes vieni nežymūs. Mūsų likimas yra vienodas. Negali būti laisvos Lenkijos be laisvos Lietuvos, be laisvos Jugoslavijos, Rumunijos ir kt.

— Ar visi lenkai tiek Lenkijoje, tiek užsieny pasisako už laisvą Lietuvą? — pabrėždamas paklausiau.

— Visu šimtu procentų o ne devyniasdešimt devyniais procentais. Mes, lenkai, norime matyti atstatytas visas priekarines laisvas valstybes.

— Bet kaip tai suderinti su buvusios Lenkijos vyriausybės Londone slaptu aplinkraščiu požeimiui, įsakant nedirbti su Lietuvos požeimi dėl nepriklausomos Lietuvos? To aplinkraščio nuorašą man pačiam teko matyti.

— Aš tokio aplinkraščio nemačiau ir apie jį net nesu girdėjęs. Netikiu, kad toks aplinkraštis galėjo būti. Su Lietuvos požeimi visą laiką teko dirbti. Turėjom tik vieną incidentą, kur buvo mums įsakyta su vienu lietuviu iš Berlyno nesusidėti, nes jis buvo abiem pusėms nepatinkamas.

— Tai kovodami prieš vokiečius turėdavote santykių su Lietuvos požeimi?

— Taip. Ir labai glaudžius. Mūsų atstovai vykdavo į Kauną, o lietuvių atėdavo į Varšuvą. Lietuviai priglaidavo mūsų, kai pasidarydavo mums karšta. Vokiečiai nesitikėdavo mūsų su lietuviais santykiavimo. Vieną kartą Vilniuje slapstėsi didelė mūsų požeimio armija su Lietuvos požeimio žinia ir pagalba. Lietuvos požeimis žinojo mūsų pilną nusistatymą Lietuvos nepriklausomybės klausimu. Turėjome vieni kitų pilniausią pasitikėjimą.

— Ar jūs žinote apie dabartinį požeimį Lietuvoje?

— Nežinau. Jie tikrai drąsūs, jei jų yra prie rusų. Juk rusai daug žiauresni už vokiečius.

— Būtų naudinga dirbti su lenkais, jei tik viskas būtų aišku ir neatsirastų nesusipratimų. Visi žinom, kad praėity daug ginčijomės dėl Vilniaus.

— Dabar mums rūpi bendras priešas. Būdami laisvi, kaimyninius klausimus galėsime laisvai spręsti. Dabar sudėkime rankas, kaupkime jėgas nepriklausomybei atgauti, — užbaigė generolas. (EI)

KRONIKA

KALENDORIUS

Siandien antradienis, liepos 30 d.: Judita, Uolelė, Bijūnas; **rytoj** trečiadienis, liepos 31 d.: Ignas, Lėtutė, Vainibutas.

NEUFFENIEČIAI IŠKYLAUJA

Neuffenas. Liepos 26 d. Neuffeno lietuvių stovykla buvo pasikvietusi pas save pavišėti savo kaimynus iš prancūzų zonos — Čiurlionies ansamblių. Po draugiškų tinklinio ir krepšinio rungtynių, kurias laimėjo čiurlioniečiai, buvo suruoštas pobūvis Neuffeno pilies kalne, į kurį dar atvyko ir Nuertingeno gimnazijos abiturientai. Pobūvį savo atsilankymu pagerbė UNRRA Team 513 pareigūnai su dir. R. Mainget priešaky. Ta proga pasakotoje kalboje direktorius pakartotinai pabrėžė savo simpatijas Nuertingeno apskrityje gyvenantiems 2.100 lietuvių ir pažadėjo visados užstoti jų reikalus. Sutemus buvo užkurtas laužas, prie kurio gražiai pasirodė Weillheimo skautai, tą pačią dieną irgi iškylavę Neuffeno pilies kalne. Laužą užkurti buvo pakviesta Miss van Ribink (gerovės karininkas), kaip atstovė to krašto, kuris, kaip kitados Prometėjus atnešė žmonijai iš dievų ugnį, dabar tiekia Europos tautoms šviesą, laisvę ir šilumą — kalorijas.

PASITRAUKĖ IŠ PAREIGŲ LTB VYR. KOMITETO PIRMININKAS

Wiesbaden. Iš Vyr. Tremtinių Bendruomenės Komiteto, be anksčiau pasitraukusio S. Sužiedelio, pasitraukė komiteto pirmininkas prof. Končius ir I vicepirmininkas Audenas. Jų vietas į Vyr. Komitetą įeina kandidatai Gaučys ir Gerulaitis. Tuo būdu, iš Vyr. Komiteto per palyginti trumpą laiką jau pasitraukė 3 nariai.

"AITVARAS" GASTROLIUOJA

Detmoldas. Profesinis „Aitvaro“ dramos teatras su A. Rūko linksmu nutikimu „Bubulis ir Dundulis“ per dvi savaites — nuo birželio 29 iki liepos 13 — aplankė šias lietuvių kolonijas: Merbecką (su vaidino du spektaklius), Oldenburgą (2 spektakliai), Wehneną (1 spekt.), Gross Hepe (2 spekt.), Greveną (1 spekt.) ir Borghorstą (1 spektaklį). Spektakliai visur susilaukė didelio pasisekimo. Didžiausia gastrolų kliūtis buvo susisiekimo sunkumai. Po devynių spektaklių artistai į Detmoldą grįžo išvarę, tačiau patenkinti savo darbo vaisiais ir širdingų tautiečių priėmimu. (TŽ)

KA GALIME PASAKYTI DĖL SAVO ATEITIES

VYR. LIETUVIŲ TREMTINIŲ BENDRUOMENES KOMITETAS LAUKIA PASIŪLYMŲ MŪSŲ ATEITIES KLAUSIMU

Wiesbaden. Vyr. Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Komitetas, būdamas nuomonės, kad tolesnis mūsų likimas, iki grįšime į tėvynę, iš dalies gali priklausyti ir nuo mūsų pačių pasiruošimo ir nusistatymo, nutarė surinkti platesnių lietuvių tremtinių sluoksnių nuomonę, pažiūrėti ir pasiūlymus mūsų ateities klausimu. Apygardų komitetams š. m. liepos mėn. išsiuntinėta rašte siūloma apygardoms ir apylinkėms apsvarstyti ir Vyr. Komitetui pranešti nusistatymą šiais klausimais:

1. Ar būtų pageidaujama visiems tremtiniais (apie 70 tūkst.) kompaktine mase įsi-

kurti, ar ieškoti būdų bei skatinti laisvą išvykimą, kur kas nori arba gali?

2. Ar tiksliau būtų visiems pasilikti bet kuriame Europos krašte ar keltis toliau?

3. Jei keltis toliau, tai kuriems kraštams teikiama pirmenybė?

4. Kas galėtų tremtinių įsikurdinimą finansuoti: ar savo pastangomis galėtume sudaryti įkurdinimo fondą ir kokiu būdu?

5. Gal kam jau yra žinomi koki nors realiesni valstybių pasiūlymai persikelti bent kuriam tremtinių skaičiui? Jei taip, nurodyti įstaigų ar asmenų adresus. (TŽ)

BLOMBERGO LIETUVIŲ METINES

Blombergas. Visoje anglų zonoje žinoma Blombergo lietuvių bendruomenė liepos 14 d. šventė savo stovyklos metines. Šventėje, be lietuvių veikėjų ir organizacijų atstovų, dalyvavo daug svečių iš UNRRA centro Spengėje, iš Britų Raud. Kryžiaus, Detmoldo ir kitų kaimyninių UNRRA įstaigų, britų laivyno viceadm. capt. Langham, komandoras Cheesman, Anglijos lietuvis maj. Liūdžius ir kt. Šventės programą sudarė vėliavos pakėlimas, eiseną į kapus, iškilmingas posėdis, pamaldos, koncertas ir kava

su tautiniais šokiais ir žaidimais. Malonu pažymėti, kad Blombergo UNRRA dir. Defize yra didelis pabaltiečių draugas, jis visoje šventės programoje asmeniškai dalyvavo ir karštais žodžiais lietuvių sveikino.

Blomberge dabar gyvena apie 550 lietuvių; per šiuos metus gimė 18, mirė 4, vedė 6 poros. Stovykloje veikia gimnazija, skautai, choras, tautinių šokių ratelis, sporto ir šachmatininkų būreliai, anglų kalbos, šoferių ir kt. kursai. Dabar stovyklai vadovauja Dr. Jankauskas.

YRA IR IŠ MŪSŲ TARPO NAMO GRĮŽTANČIŲ...

Hiddesenas. Š. m. gegužės mėn. Hiddesene buvusio „plebiscito“ rezultatai buvo tokie, kad iš 150 lietuvių vienas į klausimą, ar nori grįžti namo, atsakė teigiamai ir dargi paaiškino, kad jis turįs vykti į Lietuvą Pabaltijo kraštų tremtinių sugrįžimui paruošti. Jo pageidavimui realizuoti į talką atėjo UNRRA ir ji, drauge su grįžti norą pareiškusiais 3 ar 4 latviais ir estais, sunkvežimiu liepos 13 d. išvežė į Warendorfą. Iš čia, jei nebus kliūčių, jie patrauks toliau į rytus...

Taip mūsų tautietis A. V., praėjusį rudenį laimingai pasprukęs iš vienos Bavarijos psichotrinės ligoninės, iškeleliavo su savo didžiais sumanymais. (TŽ)

DIDYSIS SKAUTŲ LAUŽAS

Detmoldas. Stovyklaudami Detmoldo skautai liepos 17 d. suruošė didžiulį laužą, kurio programoje, be pačių šeiminių, dalyvavo Blombergo

lietuviai, taip pat ir estų, latvių bei lenkų skautai. Laužą savo atsilankymu pagerbė UNRRA pareigūnai, britų kariuomenės atstovai, jų tarpe ir lietuvis anglų kariuomenės maj. Liūdžius. Laužui vadovavo sktn. Bražėnas.

LIETUVIAMS ŽURNALISTAMS

L.Z.S.-gos narių visuotinis susirinkimas nutarė atgaivinti Sąjungos veiklą ir išrinkti naują Valdybą, Revizijos Komisiją ir Garbės Teismą.

Susirinkime nedalyvavusieji ir ankiety neužpildžiusieji Sąjungos nariai, kurie ir toliau dirba žurnalistinį darbą ir nori priklausyti Sąjungai, prašomi apie save suteikti šiu žinių: 1) adresą, 2) kuriems leidiniams šiuo metu rašo, 3) ar turi Sąjungos nario pažymėjimą.

Laikinis Valdybos adresas:

(14) Tuebingen,

Foehrbergstr. 2-II,

Dr. J. Pajaujis

L.Z.S.-gos Valdyba

SPORTAS

ČIURLIONIEČIAI DAINUOJA IR SPORTUOJA

Neuffenas. Čiurlionies ansamblis liepos 26 d. Neuffeno turėjo koncertą ir ta proga sužaidė krepšinio ir tinklinio rungtynes su Neuffeno Grandimi. Krepšinio rungtynės čiurlioniečiai laimėjo rezultatu 25:16 (5:12), o čiurlionietės moterys prieš Neuffeno grandietes tinklinį taip pat laimėjo 2:1 (9:15; 15:6; 15:3).

SPORTAS MERBECKE

Merbeckas. Merbecko UNRRA Team 158 liepos 28 — rugpjūčio 3 d. d. ruošia sporto savaitę. Pakviesti dalyvauti visi Westfalijos ir Schleswig-Holsteino apygardų UNRRA globojami sportininkai vienetai. Rungtyniaujama lengv. atletikoje (100, 400, 1500, 3000, 4x100 m ir olimpinė estafetė vyrams, moterims 60 m ir estafetė 4x60 m; šuoliai — vyrams ir moterims — į tolį, į aukštį ir vyrams triušolis; diskas ir ietis); be to, tinklinis, krepšinis, futbolas, boksas, stalo tenisas, įrankių gimnastika ir šachmatai.

SACHMATŲ TURNYRAS BLOMBERGE

Blombergas. Blomberge turėjusios įvykti lietuvių šachmatininkų Vokietijoje pirmenybės dėl tarpzoninio susisiekimo suvaržymų negalėjo būti pravestos. Dabar čia vyksta tik britų zonos lietuvių šachmatininkų turnyras, kuriame dalyvauja: Skėma Repečka, Mončiunskas, Stalioraitis, Bučys, Jurksaitis Sakietis ir latvių meisteris Darznieks.

PABALTIO OLIMPIJADA

Luebeckas. Rugpjūčio mėn. Luebecke numatyta Pabaltijo tautų olimpijada. Bus varžomasi lengv. atletikoje, futbole, krepšinyje, stalo tenise. Britų karinės valdžios ir UNRRA vadovybės sutikimai gauti. (P)

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. — Išeina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Atsakingsis redaktorius Alb. Valentinas. — Prenumerata 1 mėn. — RM 6.—; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Wttmbg.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim u. Teck, Krehenstrasse 18. Druck: A. Gottliebs & J. Offwalds Buchdr., Kirchheim u. Teck